

SVENSKA
OBEROENDE
MUSIKPRODUCENTER

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm
ku.remissvar@regeringskansliet.se
Ku.KL@regeringskansliet.se

Yttrande: Remiss av SOU 2022:44 Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher

Om SOM

SOM är världens äldsta organisation för oberoende skivbolag och bildades 1974 för att tillvarata medlemmarnas närstående rättigheter. Sedan många år samarbetar SOM med IFPI på upphovsrättsområdet, vilket möjliggjort för SOM att lägga mer tid på utbildningsinsatser, stöd till medlemmar och branschfrämjande åtgärder.

SOM arrangerar musikpriset Manifestgalan för oberoende musikutgivning i många genrer. Vi arrangerar också kompetenshöjande föreläsningar och utbildningar inom upphovsrätt och musikbranschkunskap anpassade för såväl artister som skivbolag. Exempel på detta är utbildningsverksamheten Indie Business Toolbox, kursen Skivbolagsgrunder och de välbesökta årliga musikbranschpanelerna Manifest Talks.

SOM är aktiva och engagerade inom både Impala och World Independent Network (WIN) som samlar tusentals oberoende skivbolag i världen. Utöver påverkansarbete kring lagstiftning och branschfrämjande åtgärder, verkar vi gemensamt också för främjande av globala hållbarhetsmål såsom jämställdhet, inkludering och bekämpning av klimatpåverkan.

SOM:s inställning (sammanfattning):

- SOM tillstyrker utredningens förslag och önskar att de genomförs snarast möjligt.
- SOM tillstyrker utredningens sex strategiska prioriteringar. Ett tvärpolitiskt ansvar är helt nödvändigt, och vi instämmer i att behoven inkluderar såväl synen på upphovsrätt och innovation som kapitalförsörjning, kompetensförsörjning och export.
- SOM är positiva till utredningens övergripande mål, men vill betona vikten av tydlighet och mätbarhet. Vi anser det viktigt att utredningens förslag genomförs så att så stor

---

SOM
info@som.se
+46(0)60122202

Paviljongvägen 17
852 40 Sundsvall
www.som.se

SVENSKA
OBEROENDE
MUSIKPRODUCENTER

andel som möjligt av avsatta medel tillkommer den faktiska musikbranschen och kreativa verksamheter. Vi står till förfogande för dialog och samarbete.

SOM:s yttrande

SOM är generellt mycket positiva till utredningens samtliga förslag och insiktsfulla analyser. Vi utvecklar våra tankar om de olika delarna i det följande.

Avsnitt 3. Strategins vision och mål

SOM anser de sex strategiska prioriteringarna väl grundade i den lyhörda genomlysning utredningen har gjort av den kreativa sektorn. Utredningens analys visar att den kreativa sektorn har större vilja till tillväxt, miljöanpassning och omställning och anställning än andra branscher. Detta är egenskaper vi som oberoende musikbolag vet vi behöver för att överleva. Om utredningens förslag genomförs i sin helhet kommer vi med största sannolikhet också ha bättre förutsättningar för tillväxt.

Vi tycker utredningens två övergripande mål för strategin är bra, och tillstyrker förslagen kring uppföljning och utvärdering i avsnitt 8. Vi tror också den föreslagna strategin, under förutsättning att den implementeras som helhet, kommer att bidra till uppfyllande av de viktiga globala målen för hållbar utveckling.

Avsnitt 4. Modell för planering av insatser

Vi är positiva till utredningens modell för planering av insatser, och finner indelningen både pedagogisk och bra. Precis som utredningen konstaterar är det **inte bara en typ av företag som verkar i de kulturella och kreativa branscherna**. SOM:s 320 medlemmar omfattar inga stora företag enligt utredningens definition, utan består till ungefär hälften av mikro- till medelstora företag, och den andra hälften av soloföretag (ofta artister som driver eget skivbolag).

Vi är positiva till matrisen som visar på de synergier som kan uppnås mellan olika politiska områden. SOM anser att då utredningens vision syftar till att främja *företag* (enligt utredningens definition), bör betoningen ligga på kulturpolitiska och näringspolitiska mål, vilket kommer främja regional utveckling.

SVENSKA
OBEROENDE
MUSIKPRODUCENTER

Avsnitt 5. Definitioner och språkanvisningar

SOM tillstyrker utredningens förslag om definitioner och språkanvisningar. Vi är särskilt positiva till definitionen av kulturella och kreativa *företag*. Framförallt enskilda näringsidkare utgör en mycket stor andel av den oberoende musikbranschens aktörer och de tjänsteleverantörer vi anlitar.

Avsnitt 6. Den centrala prioriteringen – Tydligt tvärpolitiskt ansvar för kunskap, synergier och samverkan

SOM tillstyrker utredningens förslag om ett tydligt tvärpolitiskt ansvar för kunskap, synergier och samverkan. Förslaget om en funktion inom Regeringskansliet med ansvar för såväl kunskap om utvecklingen inom området som för samordning av insatserna är bra. Det är rimligt att tyngdpunkten ligger på närings- och kulturdepartement, men att även utrikes-, finans-, justitie- och infrastrukturdepartement involveras. Vi instämmer med utredningens analys att det finns betydande strategisk påverkan för hela Sverige i frågor om samhällsbyggnad, immaterialrätt och digitalisering.

SOM anser att **kulturella och kreativa företag är en del av näringslivet**, vilket våra medlemmar (och musikbranschen som helhet) visar varje dag. Denna insikt behöver implementeras hos myndigheter och beslutsfattande instanser, och vi hoppas utredningens rapport skall främja detta. SOM ser vissa tecken på bättre samarbete mellan huvudsakligen närings- och kulturdepartementet, men det finns mycket kvar att göra.

SOM tillstyrker utredningens tanke om årliga förslag från regeringen om insatser, liksom förslag om samarbetsråd som innefattar Tillväxtverket, Kulturrådet, Tillväxtanalys och Kulturanalys. Vi är också positiva till förslaget om ett breddat innovationsbegrepp, och ser vikt av en löpande dialog mellan staten och regionerna om utvecklingsbehov.

Avsnitt 7. Övriga strategiska prioriteringar

7.2 Förnyelse av rådgivning, kapitalförsörjning och innovationsstöd

SOM delar utredningens analys av att formerna för och tillgången till rådgivning om företagande och tillväxt behöver både anpassas och ökas. Vikten av affärsrådgivare med

SVENSKA
OBEROENDE
MUSIKPRODUCENTER

tillräcklig kunskap om vår specifika bransch kan inte nog betonas. Frågan är om detta mål kan uppnås genom fortbildning av befintliga rådgivare, eller om parter med bevisad kunskap och erfarenhet av musikbranschen ska fortbildas till rådgivare. SOM står till förfogande för dialog i dessa (och andra) frågor, i syfte att uppnå utredningens mål så effektivt som möjligt.

Kapitalförsörjning är en oerhört viktig fråga och SOM instämmer i utredningens slutsats att det finns behov av nära samarbete och dialog mellan Tillväxtverket, Riksgälden, Vinnova, kulturdepartementets myndigheter, regionerna och privata finansiärer.

SOM anser att begreppet **innovation** är direkt tillämpligt på mycket av musikbolagens verksamhet, och följaktligen att medel i form av **innovationsstöd också bör vara tillgängliga för musikbolag.**

Vad gäller befintliga stödordningar konstaterar vi att **fonogramstödet** är ett av Kulturrådets mest sökta bidrag men samtidigt ett av de mindre stöden i jämförelse med andra stöd. **SOM föreslog under pandemin att Kulturrådet skulle fyrdubbla fonogramstödet under tre år.** Vi är glada att Kulturrådet höjde bidraget med 1,4 miljoner för 2022, men en ytterligare höjning skulle göra mycket. Fonogramstödet är ett enkelt och relativt rättvist sätt att stödja hela branschen genom att frigöra pengar till inspelning, mastring, design och marknadsföring och skapa mängder av sysselsättning för branschens kreativa frilansare.

Vi skulle även vilja se någon form av mer **långsiktigt stöd till skivbolag med kontinuerlig verksamhet**, i syfte att främja den kulturinsats som idag ofta bekostas av individuella eldsjälar. Vi tänker oss att det ska vara förbehållet de fonogramutgivare som ger ut annans musik, dvs bedriver skivbolagsverksamhet professionellt, och kan visa på en långsiktighet i sin verksamhet. Ett exempel på kriterium kan vara att skivbolaget varit verksamt i 10 år och utgivit motsvarande 10 album med andra artister än skivbolagets innehavare. **Det finns goda exempel på liknande långsiktiga stöd från exempelvis Kanada.** Det har också funnits liknande stöd inom det svenska fonogramstödet tidigare med varierande resultat, men diskussionen bör tas upp igen för att stärka de fåtal större och medelstora aktörer som fungerar som ryggrad för många av de mindre bolagen.

7.3 Långsiktigt och snabbt på upphovsrättens marknad

Upphovsrätten är det fundament som hela musikbranschen vilar på. Dess betydelse kan inte nog betonas. SOM uppskattar utredningens påpekande av vikten att agera både långsiktigt och snabbt på upphovsrättens marknad. Vi är glada över att den svenska riksdagen

SVENSKA
OBEROENDE
MUSIKPRODUCENTER

till slut antagit EU:s Copyrightdirektiv för implementering i svensk lag, men anser att de senaste årens ifrågasättande av upphovsrätten förts i en mildt sagt märklig och ofta oinitierad debatt. SOM anser att det krävs mer upplysning om den stora vikt som upphovsrätten har för de kreativa näringarna och att ett långsiktigt perspektiv är av yttersta vikt.

Samtidigt är den digitala arenan så lättrörlig och under ständig utveckling att det krävs snabbhet för att kunna hitta lösningar på nya upphovsrättsproblem som kan uppstå. Ett aktuellt exempel är de underskott av regelverk som reglerar exempelvis Metaverse.

7.4 Export, internationalisering och värdeskapande utomlands

Musikexporten har under decennier bidragit till att stärka Sveriges varumärke internationellt som världens tredje största exportör av musik (efter USA och Storbritannien). Detta har vi lyckats med trots att staten knappt avsätter några riktade medel för exportfrämjande åtgärder. Sveriges position är inte ohotad. Våra nordiska grannar satsar tio till femton gånger mer på sina musikexportkontor och tar sakta men säkert marknadsandelar.

SOM anser att Sverige omgående bör säkerställa långsiktig finansiering av ett musikexportkontor på samma nivå som våra nordiska grannar. Det är anmärkningsvärt att så inte redan skett. Utredningen påpekar vikten av att stödja internationaliseringen av mellanledets aktörer. Ett starkt och välfinansierat exportkontor vore en fantastisk resurs för alla småföretag, soloföretag och musikbranschens andra aktörer som är potentiella bärare av Sveriges framtida musikexportkronor.

7.5 Hållbar arbetsmarknad och kompetensförsörjning för alla

SOM tillstyrker förslag som stärker uthålligheten bland kulturella och kreativa företag för att de ska kunna fungera långsiktigt hållbart. Pandemin visade att de sociala trygghetssystemen ofta missar dessa företag, att deras marginaler ofta är små och att många lever på väldigt små inkomster. Möjlighet till fler finansieringsmöjligheter typ mikrolån till speciella projekt eller utökade långsiktiga stöd över flera år måste öka.

SOM är positiva till att utredningen lyfter fram slutsatserna i Återstartsutredningens betänkande Från kris till kraft (2021:77) där otryggheten och underfinansieringen av kulturlivet måste åtgärdas, och även nämner den pågående översyn i utredningen Trygghet för alla av regelverket för sjukpenninggrundande inkomst (S 2021:07). Dessa frågor är av vikt för en fungerande kreativ sektor och ett arbetsliv som kreatör.

SOM tillstyrker förslag som främjar kompetenshöjande insatser och utbildning inom den kreativa sektorn. Allt från en väl fungerande kulturskola till spetsutbildningar inom spel och

SVENSKA
OBEROENDE
MUSIKPRODUCENTER

musik. Framför allt inom den digitala delen av musikutgivningen sker förändringen mycket fort och musik och spel ligger långt fram i den digitala utvecklingen. Det gör även att utbildningsbehovet är stort i en verksamhet under snabb och ständig förändring.

Vi är positiva till förslag om kompetenstärkande insatser för soloföretag och mikroföretag. SOM har själva genomfört tre större utbildningsprojekt under rubriken Indie Business Toolbox där professionella bolag och självutgivande artister fått under fem utbildningstillfällen på två dagar fått spetskunskaper i digital marknadsföring. Två av projekten fick stöd av Trust Fund (2016 samt 2019-2022) och ett av Tillväxtverket (2017). Vi ser gärna att Tillväxtverket får möjlighet att stödja liknande projekt framgent.

SOM ser också behovet av andra viktiga insatser för en hållbar arbetsmarknad, och är drivande i insatser för jämställdhet och inkludering även i independentbolagens europeiska organisation Impala. Vad gäller arbete för att rädda klimatet har Impala tagit fram en "Carbon Calculator" där musikbolag kan räkna ut sin klimatpåverkan och med löpande seminarier få inspiration och diskutera hur miljöarbetet kan förbättras.

7.6 Platsens betydelse för kulturella och kreativa verksamheter (och tvärtom)

SOM instämmer i mycket av utredningens resonemang kring det regionala perspektivet. Flera av våra medlemmar är exempel både på hur kreativa företag främjar en region, och även hur en region som värderar kultur och kreativitet främjar nya företag. Vi kan samtidigt konstatera att **regionaliseringen av kulturstödet har haft både positiva och negativa konsekvenser**. Några positiva exempel är kompetenshubbar som BD Pop (Norrbotten), Dala Pop (Dalarna) och Westside Music (Västra Götaland) som innebär en självklar mötesplats, tillgång till resurser, finansiering och kompetens. Många regioner har dock ingenting av detta, möjligen de traditionella kulturinstitutionerna och det lokala musiklivet och kreativa företagen har väldigt dåliga möjligheter att växa eller att ens uppstå.

SOM anser att hela Sverige borde få samma möjligheter till tillväxt för musikbolag och artister. Vi skulle vilja se någon form av statligt krav/stöd som syftar till att varje region bör ha någon form av musikhub för att lyfta den musikaliska delen av den kreativa sektorn. Musikhubbarna får dock inte konkurrera ut befintliga musikföretag, utan det är **viktigt att stödinsatserna främjar utveckling och tillväxt av företag som står på egna ben**.

Det finns också behov av tillgång till **lokaler för både musikinspelning, repetition och konsert i de flesta delar av Sverige**. Sådana platser är en viktig faktor både för utveckling och upptäckande av talang, och inte minst som mötesplats.

SVENSKA
OBEROENDE
MUSIKPRODUCENTER

Avslutande kommentar

SOM är i huvudsak mycket positiva till utredningens förslag till insatser, och förespråkar en skyndsam implementering. Vi vill samtidigt betona vikten av att så mycket som möjligt av avsatta medel och resurser verkligen kommer de svenska företagens verksamhet till godo, och inte försvinner i administration. Medlen och resurserna behövs.

Ska vi vara kritiska så anser vi musiken och den oberoende musikscenen tämligen frånvarande i utredningen. Vi tar tillfället i akt att säga att de oberoende bolagen står för lejonparten av musikutgivningarna och de artister som turnerar flitigt utomlands. SOM:s medlemmar består av över 320 oberoende svenska företag från Luleå till Malmö. Några av dessa har 15 eller fler anställda, men de allra flesta är soloföretag eller enskilda näringsidkare, och en stor andel ägs av artister som ger ut sin egen musik. Många bedriver sin verksamhet med snäva marginaler, men sysselsätter såväl bolagets innehavare som en stor mängd frilansare (vissa upp till 100 per år) och musikskapare. Flera av våra medlemmar har blandad verksamhet som utöver musikutgivning innefattar arrangörskap av livekonserter, PR, management med mera. Sveriges independents utgör alltså en otroligt viktig del av musikbranschens ganska komplexa ekosystem, och tillväxtpotentialen är enorm.

Pandemin har dock gjort att både artisters och de oberoende bolagens eventuella reserver har uttömts. Det finns en tröghet i rättighetssystemen som ger likviditetsbrist, och den efterföljande krisen har drabbat våra medlemmar hårt. Vi bedömer att det kommer att ta flera år innan någon slags normalitet återkommer. Ett trettiotal av SOM:s medlemmar har lagt ned på grund av att deras verksamhet var så intimt förknippad med konserter, både vad gäller skivförsäljning och som konsulter åt livescenen.

Utgivning av inspelad musik är avgörande för att en artist ska få uppmärksamhet i media eller vid konserter. Under pandemin var fonogramutgivning och skivbolagens verksamhet i princip det enda sätt genom vilket musik nådde lyssnare. Musikutgivning är samtidigt en högriskbransch där det tar lång tid mellan investeringstillfället och till dess att pengar genereras. De oberoende bolagen står idag för närmare 80 % av antalet utgivna titlar men bara ca 20 % av omsättningen. Independentskivbolagen fyller en väldigt viktig roll för kulturell och musikalisk mångfald, då vi ofta är modigare i våra investeringar vad gäller genrer och artister. **En satsning från staten som gagnar tillväxt för svenska oberoende aktörer är således ett sätt att främja såväl kulturpolitiska mål, näringspolitiska mål, sysselsättning och dessutom musikexport.**

SVENSKA
OBEROENDE
MUSIKPRODUCENTER

SOM understryker att **det behövs ett substantiellt stöd till de oberoende skivbolagens kulturentreprenörer** och föreslår på nationell svensk nivå:

- * ett utvidgat stöd för fonogramutgivning som ger sysselsättning och skapar en stabilare grund för musikutgivning
- * ett rejält utökat stöd till musikexporten som ger möjlighet till en långsiktig och expansiv satsning på musikexportområdet
- * stöd till utbildningsinsatser så att de mindre bolagen klarar av att konkurrera på den digitala marknaden
- * initiativ från statligt håll som möjliggör musikhubbar i de regioner som saknar sådana.

För SOM

Eva Karman Reinhold, Ordförande SOM

SOM
info@som.se
+46(0)60122202

Paviljongvägen 17
852 40 Sundsvall
www.som.se